OIKEUSREKISTERIKESKUS
RÄTTSREGISTERCENTRALEN

Johtaja Ritva-Liisa Raatikainen
Toimialajohtaja Jari Saarela

Eduskunta /
Kunta- ja terveysjaosto

Viite: Pyyntö kirjallisesta asiantuntijalausunnosta 15.10.2018
HE 123/2018 vp. eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

OIKEUSREKISTERIKESKUKSEN MÄÄRÄRAHATILANNE

Oikeusrekisterikeskuksen (ORK) taloustilanne on vakautunut. Määrärahan taso on nykyisellään riittävä, kunhan virasto saa jatkossa ulkopuolelta tulleiden lainsäädäntö- sekä sidosryhmien tietojärjestelmämuutosten toteuttamiseksi tarvitsemansa välttämättömän erillisrahoituksen.

Taustaa

Oikeusrekisterikeskus on noin 160 hengen virasto, joka toimii kirjanpitoyksikkönä oikeusministeriön alaisuudessa. Virasto jakautuu toiminnallisesti hallinnonalaa palvelevaan IT-palvelukeskukseen ja kansalais- ja viranomaispalvelut -toimialaan, joka mm. täytäntöönpanee sakot ja saamiset sekä toimii yhtenä hallinnonalan keskeisten rekisterien rekisteripitäjänä. Virasto toimii myös hallinnonalan IT-hankintayksikkönä.

Viraston taloudellinen tilanne on saatu vakautettua ja siirtyvä määräraha kerrytettyä vaaditulle tasolle. Tähän on auttanut mm. eduskunnan vuonna 2016 myöntämä 500.000 e akuutin määrärahavajeen helpottamiseksi ja viranomaistehtävien asianmukaisen hoitamisen mahdollistamiseksi. Oikeusrekisterikeskus on saanut myös esittämänsä vuotuisen tasokorotuksen, yhteensä 400.000 euroa, kansalais- ja viranomaispalvelun tietojärjestelmien ylläpitoon (ns. jatkuvan palvelun rahoitukseen). Tasokorotus-määrärahalla on voitu perustaa kaksi uutta IT-suunnittelijan virkaa ylläpito- ja kehittämistehtäviin, minkä lisäksi sillä pystytään toteuttamaan pienempiä muutos- ja kehittämistarpeita omiin järjestelmiin.

Lainsäädäntömuutosten aiheuttamat muutos/kehittämistarpeet Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmiin pyritään yhteistyössä ministeriön kanssa ottamaan huomioon mm. hallituksen esityksien taloudellisissa vaikutuksissa. ORK:lle osoitetut lausuntopyynnöt liittyen lainsäädäntömuutosasioihin ja niiden vaikutuksiin viraston tuottamiin kansalais- ja viranomaispalveluihin ja näiden tietojärjestelmiin ovatkin lisääntyneet viime aikoina. Taloudellisten vaikutusten täysimääräinen huomioiminen on erityisen tärkeää, jotta toiminnan ja talouden tasapaino kyetään pitämään myös jatkossa. Erityisesti kehysvalmistelussa on koettu ongelmalliseksi määrärahatarpeiden suuruuden ja ajoituksen määrittely, mikä johtuu kehyskaudella tulossa olevan EU-sääntelyn keskeneräisyydestä.

OIKEUSREKISTERIKESKUS
RÄTTSREGISTERCENTRALEN

Johtaja Ritva-Liisa Raatikainen
Toimialajohtaja Jari Saarela

eORK -tuottavuushankkeen avulla virasto ajantasaistaa ja kehittää tietojärjestelmiään (mm. täytäntöönpano- ja sakkorekisterijärjestelmä) pystyen paikkaamaan aiemmin syntynyttä kehitysvelkaansa toimintojen digitalisoimiseksi omassa viranomaistoiminnassaan.

Oikeusministeriön edellyttämän kirjanpitoyksiön kestävyystarkastelun tulos kuluvalta kehyskaudelta saavuttaa varsin hyvin sille asetetun taloudellisen tavoitteen. Virasto (tämän hetkisen tiedon perusteella) pystyy säilyttämään tavoitellun 8 %:n siirtyvän määrärahan tason – viimeistä kehysvuotta lukuunottamatta (vuonna 2022 siirtyvän määrä laskee 3 %:iin). Tämä on kuitenkin mahdollista vain, jos tietojärjestelmien jatkuvan palvelun minimiin puristettu rahoitustaso riittää ja toiminnan taso ja laatu kyetään ylläpitämään riittävänä sekä välttämättömiin uusiin virkoihin saadaan lisärahoitus. Kestävyystarkastelun läpikäynti tulosohjaavan ministeriön kanssa on aloitettu.

Tarpeista Tietojärjestelmien erillisrahoituksen tarpeesta

Oikeusrekisterikeskus on tunnistanut eräitä kotimaisista tai EU -lainsäädäntömuutoksista johtuvia erillisrahoitustarpeita. Muutosten sisältö ja tarkka aikataulu eivät vielä ole täysin varmistuneet.

EU-tietojärjestelmähankkeiden aiheuttamat kustannukset ORK:n tietojärjestelmiin:
Komissio on vuoden 2016 alussa antanut direktiiviehdotuksen EU:n jäsenvaltioiden välisten rikosrekisteritietojen vaihdon (eCRIS-TCN) laajentamisesta koskemaan kolmansien maiden kansalaisia. Ehdotuksen mukaan talletettavina ja vaihdettavina tietoina ovat mukana myös sormenjälkitiedot (tai mahdollisesti jokin muu biotunniste), jotka eivät sisälly Suomessa rikosrekisteriin. Direktiivi saattaa myös muilta osin edellyttää voimassa olevaa lainsäädäntöä laajemmin tallettamaan ja vaihtamaan tietoa. Erityisesti sormenjälkitietojen tallettaminen siten, että tiedot ovat Oikeusrekisterikeskuksen käytettävissä, aiheuttaisi IT-järjestelmien muutoskuluja.
Oikeusministeriö on keväällä 2018 hakenut VM:ltä ORK:n esityksen mukaisesti lisärahoitusta 500.000 euroa sekä vuodelle 2019 että 2020 eli yhteensä 1 Me euroa, mutta toistaiseksi sitä ei ole myönnetty. IT-järjestelmien kehitystyön lisäksi direktiivi aiheuttaisi uusia IT-järjestelmien hallinnointi-, käyttö- ja ylläpitokuluja. Näitä kustannuksia ei vielä ole voitu arvioida. Lisäksi lisääntyvän tiedonvaihdon hoitamiseksi on arvioitu tarvittavan kaksi uutta rekisterisihteerin virkaa (108.000 e), mutta ei vielä ensi vuonna (vasta vuonna 2020).

Lainsäädäntömuutoksien aiheuttamat kustannukset ORK:n tietojärjestelmiin:
Hallituksen esitys HE 180/2017 tieliikennelaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi hyväksyttiin eduskunnassa 3.7.2018. Tieliikenteessä otetaan käyttöön erityinen hallinnollinen seuraamus, liikennevirhemaksu. Liikennevirhemaksun ohella tieliikenteessä määrätään edelleen pysäköintivirhemaksuja ja ylikuormamaksuja hallinnollisina seuraamuksina. Laki tulee voimaan 1.6.2020.

OIKEUSREKISTERIKESKUS
RÄTTSREGISTERCENTRALEN

Johtaja Ritva-Liisa Raatikainen
Toimialajohtaja Jari Saarela

Oikeusrekisterikeskuksessa on karkealla tasolla arvioitu, että liikennevirhemaksun toteuttamiseksi perintäjärjestelmään tehtävistä muutoksista aiheutuu kustannuksia 150 000 euroa, jos poliisi toteuttaa vastaavat muutokset nyt käytössä olevaan Patja- järjestelmään. Jos poliisin järjestelmä muutokset toteutetaan uudessa Vitja-järjestelmässä, perintäjärjestelmän osalta kustannukset ovat suuremmat eli noin 250 000 euroa. Liikennerikkomuksia ja liikennevirhemaksun täytäntöönpanoa koskevia tilastotietoja arvioidaan tarvittavan nykyistä enemmän ja tilastotiedon pitää jatkossa olla rikkomuskohtaista esityksen 161 – 171 § tarkoitetulla tavoin. Tilastointijärjestelmän kehittämistä varten on syytä varata erikseen riittävä määräraha, jonka määräksi arvioidaan 100 000 euroa.

ORK on saamassa kehysmäärärahaa vain 125.000 euroa vuonna 2020. Lisärahoitustarve on siis minimissään 125.000 euroa, minkä lisäksi tietojärjestelmien muutostyöt on mahdollisesti aloitettava jo vuoden 2019 puolella, jolloin lisärahoitusta ei vielä ole käytettävissä.

Henkilöstömäärän lisäämistarpeesta

Oikeusrekisterikeskus on laatinut pitkän tähtäimen henkilöstösuunnitelman vuosille 2018 – 2022. Henkilöstömäärän tarvetta (määrää ja laatua) on tarkasteltu toimintaa ja sen muutosta vasten. Useat suunnitelmassa esitetyt uusien virkojen tarpeet liittyvät valmistelussa oleviin säädösmuutoksiin, jotka toteutuessaan aiheuttavat muutoksia viraston toimintaan tai lisäävät nykyistä työmäärää (esim. edellä eCRIS-TCN). Ensisijaisesti virasto pyrkii tehostamaan toimintaansa tarkastelemalla työprosesseja ja hyödyntämään toimintojen automatisointia ja/tai robotisointia. Kaikkiin tehtäviin automatisointi ei kuitenkaan tuo ratkaisua, esimerkiksi rikosvahinkokorvausten käsittelyyn, mikä on ruuhkautunut. Neuvottelut Valtiokonttorin kanssa sähköisestä hakemisesta on käynnistetty, mutta itse korvauspäätösten käsittely ORK:ssa vaatii jatkossakin henkilötyötä, jossa on tunnistettu yhden htv:n vajaus. Tarve on myös kirjattu em. henkilöstösuunnitelmaan ja ministeriön kanssa on tarkoitus neuvotella viran perustamisesta.